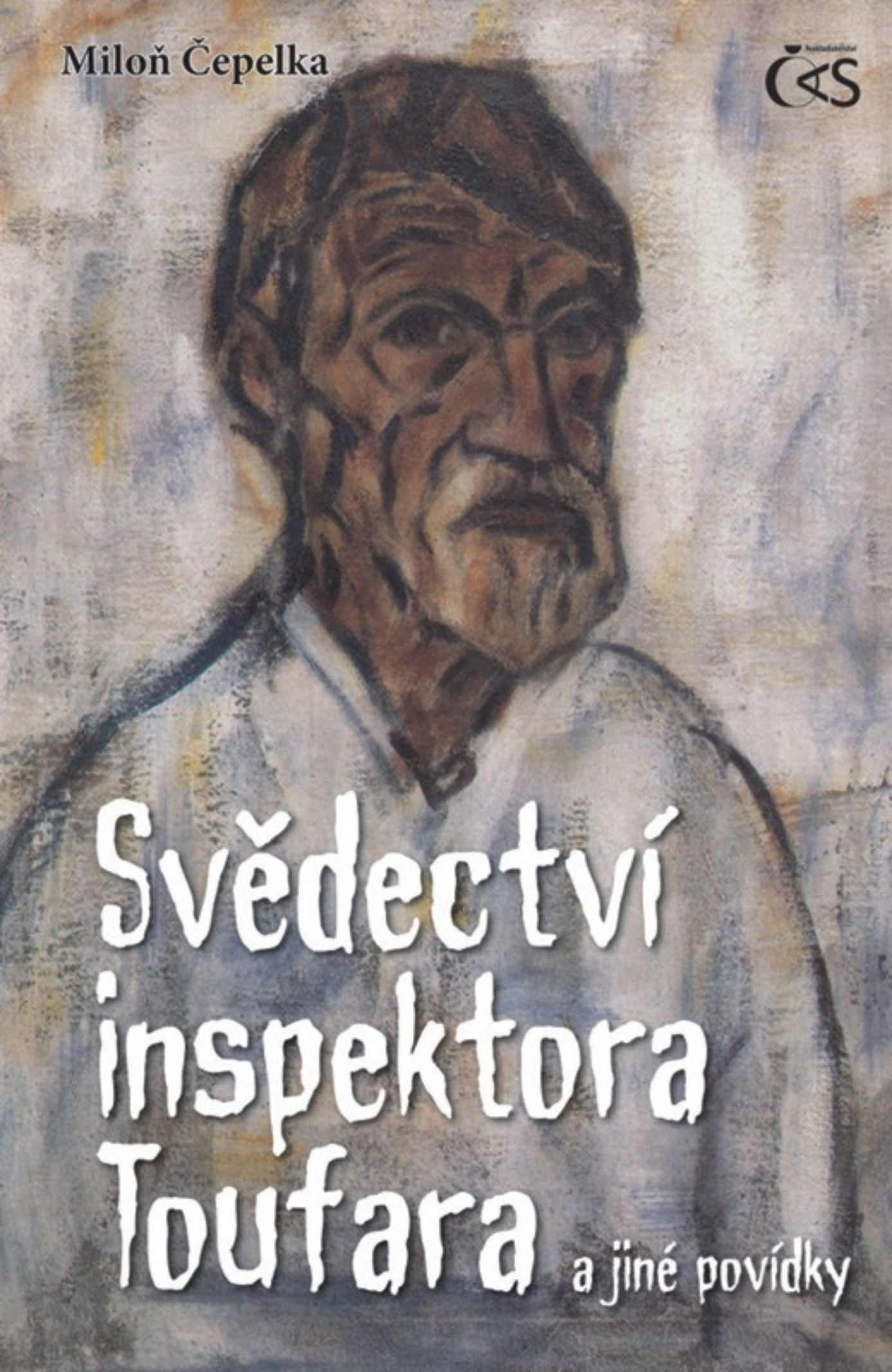

Miloň Čepelka

Svědectví inspektora Toufara

a jiné povídky

Miloň Čepelka

Svědectví inspektora Toufara

a jiné povídky

Miloň Čepelka

**Svědectví
inspektora Toufara
a jiné povídky**

Výtvarný motiv na obálce: Christian Rohlf – Autoportrét (1918)

Výtvarné motivy v textu: Christian Rohlf – Tančící bakchantka se zeleným závojem (1912); Válka (asi 1915); Anděl zalévající hroby světlem (asi 1925); Duch svatý nad vodami (1916)

© Miloň Čepelka, 2011

Preface © Josef „Pepson“ Snětivý, 2011

Editor © Josef „Pepson“ Snětivý, 2011

Cover & Layout: © Alena Laňková, 2011

© Nakladatelství ČAS, 2011

ISBN 978-80-87470-37-4

Předmluva inženýra S.

Patřím k lidem, kteří mohou považovat Miloně Čepelku za svého přítele, a protože ho zblízka znám i coby slovesného tvůrce, předpokládal jsem, že jako stvořený pro četbu jeho nového rukopisu bude páteční večer. Že mi jeho nové dílo zpříjemní chvíle před spaním. A tak jsem Svědectví inspektora Toufara (a jiné povídky) vzal, natěšeně ulehl a začal číst. Leč... Představa, že mě čerstvé literární soustíčko příjemně provede časem před usnutím, se záhy rozplynula. Není to totiž knížka, kterou se hodí číst před spaním. Alespoň po mém soudu.

Ne že bych si doopravdy nepochutnal, ale už tak temným domem jako by se začaly prohánět pochmurné stíny. Viděl jsem záda podivné Marty Krčmářové, jež mi vařila kávu, a věděl jsem, že jakmile se otočí, spatřím její tři tváře.

Nemohl jsem se ani hnout a náhle jsem si připadal jako muž z povídky Racek z desátého patra, vydaný na pospas kolečkovému křeslu a vzpomínce na tu, jež se dala ohýbat jako tráva.

Poté jako bych slyšel tlumený hovor z vedlejší místnosti. Když jsem do ní opatrně nahlédl, spatřil jsem podivného

Arnošta Prouzu, jak popíjí víno s ředitelem školy Kabátem, takto již několik let mrtvým. Chtěl jsem zůstat nepozorován, ale Kabát mě zmerčil a věnoval mi potměšilý pohled zpod přivřených víček.

Rychle jsem uskočil za zeď a narazil přitom na něco tvrdého. Nebyla to skříň, jak jsem se bláhově domníval, nýbrž rakev. Dlouho jsem bojoval s pokušením otevřít ji, ale bylo silnější než má vůle. A uvnitř opravdu byla ona... „Tohle přece není tvá láska, ta patří tomu podivnému funebrákovi!“ okřikl jsem se a jen to mi umožnilo číst dál.

Z křehké rovnováhy jsem se však dlouho neradoval. Na rameno mi zničehonic poklepal starý, důstojně vyhlížející pán a představil se jako rada ve výslužbě Kaprál. Nedal pokoj, dokud jsem mu neslíbil, že mu postavím zvoničku pod hladinou místního rybníka. Podivín, ušklíbl jsem se, ale vědomí slibu sotva splnitelného mě svíralo stále víc.

Měsíc, troufale zírající do mé pracovny, si toho nemohl nevšimnout. Drze mi vyprázdnil sklenici, již jsem si přichystal, aby byl můj večer pokojného čtenáře (já bloud!) dokonalý, a tak sugestivně mi vyprávěl o jakési sestřičce, kterou jsem prý znal na tomto světě a dokonce jí snad pomohl na onen, že jsem ztratil poslední zbytky klidu.

Roztřesenou rukou jsem prohrábl rukopis. K přečtení zbývalo posledních pár listů. Dala se do mě předpůlnoční zima, ale otevřít skříň a vyjmout odtud pyžamo jsem se neodvážil – bál jsem se, že na vnitřní straně dveří spatřím stejně osudový výkřik, jaký před svou smrtí vídal bezděč-

ný vrah Emil Lukášek. Tepla mi naštěstí dopřál aspoň Bůh plamenů, i když ten mě zase spíš popálil, než zahrál.

Když jsem se poněkud uklidnil, prošel celým – pro jistotu teď rozsvíceným – domem a zjistil, že vše bylo jen dílem mé zjitřené imaginace, silně se mi ulevilo.

Úlevu však doprovázel pocit ještě výraznější: obdiv! Nemohl jsem než smeknout před vypravěčským talentem a představivostí Miloně Čepelky. Mistr mnoha forem mě opět dokázal překvapit a zastavit můj dech nad stránkami svých povídek. Polovinu z nich tvoří delší, epické, jež v sobě mísí fascinaci nad nespočetnými převleky a úkryty smrti s úsměvem, vyvolaným groteskností těch, kteří se snaží temnou limitu našich životů pochopit či dokonce osedlat. Druhé kvarteto představují povídky kratší a lyričtější, v nichž jako by hlavní postava důvěrně a téměř přátelsky rozmlouvala s onou dámou v černém či s těmi, kteří ji obklopují jako pochmurný kompars.

Jsem si jist, vážení a milí čtenáři, že pocity neménší intenzity prožijete nad touto knihou i Vy.

Ze srdce Vám to přeju.

Ale nezapomeňte: tohle není knížka do postele před spaním...

Josef „Pepson“ Snětivý

Svědectví Václava Kotála

Když přišel před rokem první dopis, přečetl jsem ho a hodil do koše. V duchu jsem se divil, jak jsou v televizi důkladní, že dopisy určené externím spolupracovníkům posílají za nimi domů. A nikdy by mě nenapadlo, že by takový dopis od diváka mohl být adresován mně. Ukázal jsem se na obrazovce všehovšudy jednou v jakési besedě o čistotě či spíš nečistotě ovzduší, a třebaže jsem proti škodlivým zplodinám všeho spalování horlil statečně, nejsem tak naivní, abych si namlouval, že někomu pohnu osrdím natolik, aby se mnou svoje pocity toužil sdílet. Došlý dopis naznačoval, že jsem se mýlil, ale tehdy se mi to nezdálo důležité. A pisatelka dopisu byla nejspíš trochu pomatená. I když můj nesouhlas s travičí vzduchu schvalovala, mou ješitnost tím příliš nepolechtala.

Asi za měsíc ale přišel dopis číslo dvě. Autorka táž – Marta Krčmářová. Možná se podíváte, jak jsem si její jméno zapamatoval, když jsem prvnímu psaní nepřikládal váhu, ale v tom není rozpor. Dostane-li člověk - a to je můj případ - sotva dva soukromé dopisy za rok, jistě ho každý list navíc trkne. Poprvé jsem psaní bez dlouhých círátů vyhodil, avšak teď jsem jeho obsah studoval pečlivě. Stálo v něm:

*Vážený pane Kotále,
musím Vám napsat, co mě mile překvapilo. Nejste ve svém boji sám. Onehdy jsem mluvila s panem Horkým, který je mým přítelem z dávna, a on též mi říkal, jak ho Vaše slova zaujala. A včera s poledne (S poledne! Vás by takové výrazy nezaujaly?) šla jsem sadem na Karlově náměstí, kde tulipány rozprávěly o Vás tak hezky, až mi srdce usedalo. Snad stálo by za to založit ligu čistoty, jejímž byste mohl být předsedou nebo prezidentem. Pro mne je čistota vše. I čistota dechu a těla. Pětkrát denně čistím si zuby fluorou (něco mi říká, že i Vy oblíbil jste si fluoru) a prádlo též měním denně bez výjimky. Jste ovšem bloud, myslíte-li, že nemáte nepřátel. O některých již vím a nemusíte si dělat starosti, spolu s panem Horkým se je pokoušíme zneškodnit. Strážte se však prosím těch, které neznám. Ti jsou nebezpečnější. Kdybyste měl jakékoli pochybnosti nebo podezření, zazvoňte u mne, budete vždy vítán. Vaše Marta Krčmářová.*

Studium dopisu jsem začal od konce. Bylo tam pozvání, ale žádná adresa. Ani na zadní straně obálky. Byly tam náznaky erotismu, ale zároveň snad i snaha vzbudit ve mně něco jako žárlivost neobratným poukazem na jakéhosi pana Horkého. A ovšem rozmluva s tulipány na záhonech. Otázka zněla, je-li autorka dopisu skutečně vyšinutá, anebo si na to jen hraje. A pak tedy proč. Co chce? A proč si vybrala mě? Možných odpovědí bylo moc a žádná se nedala prohlásit za pravou.

Dopis jsem tentokrát schoval, i když nakonec jsem na něj stejně zas zapomněl, protože byl nadlouho bez následovníka. Až asi před šesti týdny přišel další. Mezitím jsem ještě jednou mluvil v televizi o tunách všepožírajícího prachu a o hektolitrech jedovatých plynů, které nás postrkují ke hřbitovům, ale ten třetí dopis nepřišel už do televize, nýbrž přímo ke mně domů. S přesnou adresou: Václav Kotál, sídliště Ivana Olbrachta, ulice, číslo. Obsahem se příliš nelišil od předchozího, navíc se mi v něm dostávalo ujištění, že Marta Krčmářová je moje spřízněná duše, přesto však že už někdy neví kudy kam. Svět je zlý a únik od zla nemožný, jen já a pan Horký byli jsme velebeni jako vzory lidstva a výlupky všech ctností. Jedním dechem s tím mi však paní či slečna Marta sdělila, že za letních nocí spí nahá, neboť to shledává nejen pohodlné, ale i zdravé. Trochu v žertu mě peskovala, že se teď po mých odhaleních krutých nepřátel našich dýchacích cest bojím mít celou noc otevřené okno, aby jí tam nevníklo příliš mnoho zlých plynů, neboť se neumí zbavit hrozné představy, že se ji neustále snaží zadávit. Dopis končil pozváním na kávu, nikoli prý na turka, ale na pravou překapávanou. A tentokrát v něm byla i adresa. Ulice Jilmová 137.

Nevěděl jsem, kde je Jilmová ulice, ale její jméno ve mně vyvolávalo obraz útulné vilky s rozlehlou zahradou, kolem které je za žlutým plaňkovým plotem ještě jeden živý plot z nízkých, pečlivě zastřižených keřů, na nichž k podzimu rostou červené bobule, patrně prudce jedovaté, ale

nesmírně dekorativní. Scenérii z mé fantazie doplňovala tepaná lampa nad vchodem, jejíž světlo se večer odráželo od slídových šupin v poctivé hrubé omítce.

Přiznávám, že tím jsem už koketoval s myšlenkou do tak nádherného domu se vypravit, s pošetilou Martou vypít kávu, a kdo ví – vědomě se k tomu nehlásím, ale popřít se to neodvážuju –, snad bych byl za jistých okolností ochoten se i přesvědčit, jsou-li její prostěradla opravdu tak bělostná a chladivá, jak o tom básnila.

Naštěstí je u mne od nápadu k činu dlouhá cesta a po pozdější zkušenosti mám už odvalu tvrdit, že nerozhodnost, ba váhavost, je někdy přímo požehnáním. Kdybych jen byl váhal dál!

Ale neutrácel jsem čas jen ve snech o pohádkové rezidenci. Nejméně stejný počet hodin jsem věnoval i přemítání a dohadům, kde asi Marta Krčmářová vyštrachala mou adresu, a dokonce jsem zašel tak daleko, že jsem jednoho dne na náměstí Bratří Synků v Nuslích vstoupil do telefonní budky a v seznamu hledal, má-li má známá neznámá telefon. Nevím, več jsem vskrytu duše doufal, fakt ovšem je, že jsem ji v té tlusté knize jmen nenašel.

Poslední dopis na mě čekal ve schránce před čtrnácti dny.
Zněl:

*Milý pane Kotále,
brzy bude svatého Václava a já chci viset na kruhu ve dveřích chrámových místo Vás. Nemíním Vás dále trápit ani*

*pohoršovat, vidím, že mé nejlepší rady minuly se účinkem. Ani jedenkrát jste mi neodepsal, nepochybně víte o mně vše, snad také o mé minulosti, ač jsem se snažila ji vymazat. Jak jinak si mám vysvětlit, že potkáte-li mě, hledíte raději do výlohy s hračkami, o nichž jistě vím, že Vás nezajímají, neboť nemáte děti. V zaměstnání dala jsem výpověď, již brzy všechno skončí. Mám se dát pomalu zabíjet výfuky těch ob-
ludných aut? Miláčku, představovala jsem si všechno úplně jinak, ale nepopírám, že z dřívějšíka mám velké viny. Jste-li tak přísný soudce, nemohu než smířit se s tím. Přijměte pro-
sím již jen poslední dobrou radu: dávejte pozor na své přá-
tele, například pan L. není Vám příznivě nakloněn, ač to na sobě nedává znát. Nedávno řekla jsem mu své, ale bohužel to jistě bude mít za následek jen jeho ještě větší vynalézavost v intrikách. Věřím však ve Vás, nevzdávejte se.*

Upřímně Vaše Marta Krčmářová.

Nemusím snad vysvětlovat, že před výlohou s hračkami jsem se zastavil naposled tak před čtvrt stoletím, ani že naprosto netuším, kdo by mohl být bídák pan L., který mi přes všechno zdání není příznivě nakloněn. O minulých vinách Marty Krčmářové věděl jsem toho ještě méně než o duševních poruchách, a třebaže jsem po přečtení dopi-
su neměl nejmenší chuť něco si s ní začít, něco mě přesto ponoukalo zajít za ní. Abych měl čisté svědomí. Byl jsem bedlivým čtenářem černé kroniky v novinách a předem jsem se děsil možnosti, že by tam na mě v příštích dnech

mohla za monogramem M.K. číhat zpráva o tajemné sebevraždě. Dopis byl dost záhadný, aby se dal vyložit i tímto způsobem. Rozhodně jsem nesnesl pomýšlení, že bych snad mohl být mlčící příčinou její tragédie, a zvolil jsem proto cestu v jistém smyslu sice nebezpečnější, ale zaručující mi do budoucna klid a vědomí, že jsem udělal, co bylo v mých silách. Já blázen! Není k ničemu hloubat o tom, jak by se byla situace vyvíjela, kdybych do Jilmové ulice nejel, protože jsem jel. Dovezl mě tam městský autobus číslo rázdvatři. Avšak čekáte-li, že vám příběh už tak dost nejasný okořením ještě tím, že napíšu, jak jsem se polekal, když jsem dům číslo 137 našel, neboť přesně odpovídal mé trochu labužnické představě o něm, zklamu vás. Byl úplně jiný. Malý, přízemní, o živém plotu by se dalo mluvit leda ve spojitosti s červotoči v plaňkách, a jestliže tu kdy mohla být nad vchodem tepaná lampa, je dobře, že ji snad někdo už dávno ukradl, neboť by musela neustále křičet do ulice stesky nad mizerným vkusem majitele či nájemce.

Svitla ve mně nejistá naděje, že tu snad po Martě Krčmářové také nebude ani stopa, ale když jsem přišel ke dveřím, sklaplo mi. U zvonku bylo právě jen její jméno a žádné jiné. Měl bych ještě dodat, že bylo právě pozdní odpoledne, kolem páté hodiny. Odhodlaně jsem zazvonil.

Za chvíličku se dveře otevřely dokořán, ale nikoho jsem neviděl. Přesto jsem vkročil do chodby. Než jsem se stačil rozhlédnout, dveře se za mnou opět zavřely a v šeru jsem

uslyšel, jak se v zámku otočil klíč a byla na nich zasunuta i závora. Současně se ozval velice jemný ženský hlas:

Jsem ráda, že jste přišel.

Vedle mě stála asi čtyřicetiletá žena ve slušivých černých šatech a se třemi tvářemi. Očekával jsem všechno možné, ale tohle ne. Myslím, že jsem na pár okamžiků nebyl schopen ani se pohnout. Říkám-li žena se třemi tvářemi, není to symbol, je to fakt. Marta Krčmářová měla kolem levého oka takřečený oheň, jakoby zanícenou červenou kůží, a pod ním na tváři jí rostla ještě jedna menší, kávově hnědá, houbovitá, na první pohled cizopasník. Lékařsky tomu nerozumím, ale vypadalo to jako houba na pařezu. S doplňkem zdravé pravé líce působila tísnivě, o to tísnivěji, že postavou byla žena v černém když ne sexbomba, tak aspoň velmi přitažlivá. Právě rozpor mezi tváří a tělem, podporovaný ještě něžným hlasem, mě pobízel, abych se raději vypoklonkoval.

Jenže to nešlo. Dal jsem se na vojnu, musel jsem bojovat, i když se ve mně svářil soucit s odporem, za který jsem se sice v hloubi styděl, ale nebyl jsem s to ho potlačit.

Vedla mě chodbou ke dveřím vlevo. Tam seděl človíček, jenž, aby viděl na stůl, musel si dát na židli pod zadek dva tlusté polštáře. Nebyl to už mladík, a tak jeho zakrslost působila o to zrůdněji.

Dovolte, představím vás. Pan Horký. A to je pan Kotál, Mirku, řekla Marta Krčmářová, snažící se zachovávat nenucenost chování.

Těší mě, že vás poznávám, řekl lilipután, Martička mi o vás vyprávěla vždy jen to nejlepší. Jsme šťastni, že jste se uvolil přijít.

Nepovažoval jsem za moudré cokoli vysvětlovat, tak jsem se jen se značným přemáháním líbezně usmál. Lépe řečeno snažil jsem se, aby úsměv líbezně vypadal, o výsledku však svědčit nemůžu.

Posadte se přece, řekla Marta Krčmářová. Uvařím kávu, jestli ještě nějakou mám.

Už přes týden jsme nenakupovali, vysvětlil pan Horký. Věřili jsme, že nám zásoby stačí, než přijdete. Dnes jsme měli k obědu placky z posledních brambor, ale byli bychom nehladověli ještě ani zítra, zůstalo tam myslím drobet krupice. Jestli se neurazíte, vezměte si ji potom s sebou.

Nikdy jsem naštěstí nebyl v blázinci, ale zdálo se, že přítomnost v tomto domě je za něj skvělou náhradou. Padala však na mě čím dál víc jakási tíseň, neboť jsem dosud nenašel větu, která by dokázala, že jsem neoněměl.

Paní domu se hlomozila kolem elektrického dvojvaříče a panu Horkému bimbaly krátké nohy ze židle dolů, dosahující nejvýš do třetiny vzdálenosti mezi sedátkem a podlahou.

Nedělejte si starosti, podařilo se mi konečně najít řeč a obrátil jsem se k hospodyni. Už jsem dnes jednu kávu měl.

Snesete i druhou, je jí dost pro všechny, řekla ona.

A pan Horký slíbil výhrůžně: Budete ji potřebovat.

Šel jsem vlastně jen tak okolo, byl jsem tu nedaleko u někoho, tak jsem vás chtěl poznat, koktal jsem. Abych vám řekl, že se nemusíte bát otevřít na noc okno, tím nic nezachráníte, s obranou se musí začít jinde.

Na tom už teď nesejde, mínila Marta Krčmářová. Hlavně že jsme u cíle. A nesla na stůl tři šálky s kávou. Když jsem do černé tekutiny ponořil lžičku, vzpomněl jsem si, že v dopise bylo inzerováno moka, zatímco tohle byl prachobyčejný český turek, spíš brynda, slabá a vyčichlá už nejmíň před měsícem.

Chceme vám pomoci, prohlásila Marta a pozorně si mě prohlížela, jako by se chtěla přesvědčit, jsem-li jejich pomoci hoden.

Vybral jste si dobrý boj, pochválil mě pan Horký, bojím se však, že vítězství k vám nespíchá. Mluvím, jak jistě chápete, o problému, který jste tak pěkně rozebral v televizi. Lidi, dokud se nezačnou dusit, nikdy neuvěří, že už je to se vzduchem, který dýchají, tak zlé. Nemám pravdu?

Odvětil jsem, že pravdu má. Chtěl jsem ještě dodat, že mé zásluhy přeceňuje, vždyť vše, co jsem udělal, je pouhé přednesení problému veřejnosti, ale nenechal mě domluvit.

Zavřela jste dobře? zeptal se své spoléčnice. Když přikývla, obrátil se znovu ke mně: Nezdržíme vás dlouho.

Nikam nespíchám, ujistil jsem ho dvorně. Krčmářová už u stolu zase nebyla. Kutila něco za mými zády, ne-